

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1943 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för undersökningar rörande förbättrad vattenavrinning från Ringsjön i Malmöhus län.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 21 april 1943 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 219, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att för verkställande av undersökningar rörande förbättrad vattenavrinning från Ringsjön i Malmöhus län, må från statens avdikningsanslag tagas i anspråk ett belopp av högst 30,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 23 februari 1943 ha greve Ph. Bonde i Bosjökloster samt 39 andra markägare vid Ringsjön i Malmöhus län gjort framställning dels om vidtagande av åtgärder för underlättande av vattenavrinningen från nämnda sjö dels ock om sakkunnig utredning rörande erforderliga åtgärder för undvikande för framtiden av översvämningar vid sjön. Till stöd för framställningen ha sökandena anfört.

Under åren 1889—1892 verkställdes sänkning av Ringsjön, varigenom 980 hektar mark torrlades. Av denna areal utgöra cirka 700 hektar åker och tomtmark, cirka 200 hektar bränntorvmosse och 80 hektar skogsmark. Åkerjorden tillhör huvudsakligen mindre och medelstora jordbruk. Antalet ägare till den torrlagda marken utgör för närvarande 182.

Efter den hastiga snösmältningen och ihållande regnflöde, varigenom vattenståndet i Ringsjön är cirka en meter över normalhöjd, står hela den torrlagda arealen om 980 hektar under vatten. Invallningsanläggningen vid Bosjökloster är satt ur funktion, då skyddsvallarna äro översvämmade. Vid Sjöholmen finnas 13 villabyggnader, där vattnet går över grunden, och vid Sätöfta äro 10 sommarstugor helt kringflutna av vatten, som går upp i rummen.

I det nuvarande läget är avrinningen från Ringsjön mycket otillfredsställande. Därest ändring härutinnan icke sker skyndsamt, stå synnerligen stora värden på spel. Det är största risk för att den vintersäd, som såtts å 60 hektar av förenämnda areal, helt går ut samt att åkerarealen i övrigt ej kan besås i vår. Torvfabrikationen å de stora mossarna hotar också att helt avstanna för den instundande säsongen. Villabyggnadernas bestånd är i fara. Vidare är att märka, att åkermark om cirka 200 hektar utöver den torrlagda arealen nu blivit synnerligen vattensjuk, varför även härutinnan föreligger fara.

Orsaken till den otillfredsställande vattenavrinningen torde vara att söka i de olika fördämningar, som finnas i ån. För att underlätta avrinningen torde det vara nödvändigt att lätta å dessa fördämningar, vilka äro anordnade för driften vid, i första hand aktiebolaget Klippans Finpappersbruk, men även andra industrier, såsom Stockamöllans aktiebolag.

I följd härav hemställes, att Kungl. Maj:t måtte besluta om dels vidtagande av skyndsamma åtgärder för underlättande av vattenavrinningen från Ringsjön, dels ock sakkunnig utredning om erforderliga åtgärder för undvikande av liknande översvämning för framtiden.

Arbetsstyrelsen för Ringsjöns sänkningsföretag av år 1889—1892 har i skrivelse den 8 mars 1943 förklarat sig till alla delar instämma i förevarande av representanter för markägarna gjorda framställning.

Över markägarnas framställning ha utlåtanden avgivits av länsstyrelsen i Malmöhus län den 12 mars 1943 och av lantbruksstyrelsen den 26 i samma månad. Länsstyrelsen har vid sitt utlåtande fogat en av statens lantbruksingenjör i Malmöhus län C. H. Wallér uppgjord promemoria rörande översvämningarna vid Ringsjön i februari 1943, yttrande av vederbörande landsfiskal samt vissa från statens meteorologisk-hydrografiska anstalt införskaffade uppgifter angående nederbördens betydelse för vattennivån i Ringsjön.

Efter redogörelse för innehållet i de sålunda införskaffade handlingarna har *föredraganden, statsrådet Domö*, anfört följande:

»Sedan numera den närmaste faran i anledning av ifrågavarande översvämning undanröjts, finner jag i anslutning till vad lantbruksstyrelsen och länsstyrelsen anfört, att några åtgärder från det allmännas sida för underlättande av vattenavrinningen från Ringsjön för närvarande ej behöva vidtagas. Innan sådana åtgärder kunna igångsättas, torde för övrigt såsom lantbruksstyrelsen framhållit vissa utredningar av teknisk, ekonomisk och rättslig art vara nödvändiga. Emellertid är det uppenbarligen synnerligen önskvärt, att ett upprepande av de svåra översvämningar i Ringsjön, vilka förekommit under den gångna vintern, för framtiden kan undvikas. Enligt vad handlingarna i ärendet giva vid handen ha nämligen betydande skador såväl för jordbruket som å byggnader och andra anläggningar förorsakats genom översvämningarna. Med hänsyn härtill och då, såsom lantbruksstyrelsen anfört, erforderliga undersökningar för utrönande av de ekonomiska förutsättningarna för åtgärder till förhindrande för framtiden av dylika översvämningar synas bliva så omfattande och tidsödande, att de icke torde kunna åvägbringas på initiativ och bekostnad av ägarna till de huvudsakligen mindre och medelstora jordbruk, vilka skulle beröras av ett blivande vattenregleringsföretag, anser jag mig böra tillstyrka, att berörda undersökningar verkställas på statens bekostnad.

Dessa undersökningar torde böra utföras genom lantbruksstyrelsens försorg i huvudsak enligt de riktlinjer som föreslagits av styrelsen. Förrättningen synes sålunda böra uppdragas åt en statens lantbruksingenjör med biträde av sakkunnig i fråga om utnyttjandet av vattenkraft samt eventuellt även av annan sakkunnig ävensom av gode män. I överensstämmelse med vad som skett vid tidigare dylika undersökningar torde för utförandet av erforderliga fält-

undersökningar få anlitas särskilt anställda extra ingenjörskrafter. Närmare bestämmelser angående ersättning till dylik extra arbetskraft samt angående omkostnader för resor, traktamenten och instrumentuppsättning torde framdeles, efter förslag av lantbruksstyrelsen, få meddelas av Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till att omfattningen av ifrågavarande undersökningar ej kan med säkerhet bedömas, förrän desamma blivit till viss del utförda, har lantbruksstyrelsen icke ansett sig för närvarande kunna tillförlitligt beräkna medelsbehovet för ändamålet. För säkerställande av undersökningarnas genomförande synes emellertid ett belopp av 30,000 kronor böra ställas till förfogande. Nämda belopp torde böra anvisas från statens avdikningsanslag. Härtill synes riksdagens medgivande böra inhämtas. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning. Det lär få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen godkänner vad jag nu föreslagit, meddela närmare föreskrifter rörande ifrågavarande undersökningars bedrivande och övriga därmed sammanhängande spörsmål. För den händelse undersökningarna leda till utförande av torrlägningsåtgärder med anlåtande av statsbidrag i därför gängse ordning, böra statens utgifter för undersökningarna avräknas å statsbidraget.»

Utskottet.

Med hänsyn till att de undersökningar, som komma att erfordras för att utröna möjligheterna att för framtiden förhindra översvämningar inom ifrågavarande sänkningsföretags område, synas bliva så omfattande och tidsödande att desamma, såsom framhålles av föredragande statsrådet, icke skäligen torde kunna åvägabringas på initiativ och bekostnad av ägarna till de merendels mindre och medelstora jordbruk, som beröras av ett blivande vattenregleringsföretag, vill utskottet icke motsätta sig, att statsmedel ställas till förfogande för ändamålet. Mot det äskade beloppet i och för sig synes intet vara att erinra. Såsom föreslås i propositionen torde vara lämpligt, att undersökningarna utföras genom lantbruksstyrelsens försorg.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 25 maj 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Gabrielsson, Alfred Andersson, Jacob Hansson, friherre Beck-Friis, Näslund, Anderberg* och *Svedberg* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Gustafson i Vimmerby, Mäler, Lundbom, Svensson i Ljungskile, Andersson i Hyssna* och *Larsson i Karlstad*.